

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مشاوره‌ی مسیر شغلی

مجموعه‌ی مختصری از روش‌ها و تکنیک‌ها

سپاس جگائو

با مقدمه دکتر محمدرضا عابدی

مترجمان

عدالت کریمیان

الهام خاکسار

ارسلان ابراهیمزاده

978-600-96247-9-9 :

شابک

شماره کتابشناسی ملی : ۴۹۱۰۶۸۸

عنوان و نام پدیدآور : مشاوره مسیر شغلی : مجموعه‌ای مختصری از روش‌ها و تکنیک‌ها/میهای جیگائو؛ با مقدمه محمدرضا عابدی؛ مترجمان عدالت کریمیان، الهام خاکسار، ارسلان ابراهیم‌زاده.

مشخصات نشر : تهران: نشر علوم رفتاری - شناختی سینا، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری : ۵۸۵ ص.

پادداشت : Career counseling: compendium of methods and techniques : عنوان اصلی:

پادداشت : کتابنامه.

موضوع : راهنمایی شغلی :

موضوع : Vocational guidance :

موضوع : راهنمایی شغلی :

موضوع : Vocational guidance :

رده بندی دیویی : ۱/۶۵۰

رده بندی کنگره : ۱۳۹۶ م ۵ ج ۹ / HF۵۳۸۱

سرشناسه : جیگائو، میهای

Jigău, Mihai

شناسه افزوده : «محمدرضا، ۱۳۵۷، مقدمه‌نویس :

شناسه افزوده : کریمیان، عدالت، ۱۳۶۱، مترجم

شناسه افزوده : ابراهیم‌زاده، ارسلان، ۱۳۶۰، مترجم

شناسه افزوده : خاکسار، الهام، ۱۳۶۴، مترجم

وضعیت فهرست نویسی : فیا

مؤلف: میهای جیگائو

مترجمین: عدالت کریمیان، الهام خاکسار، ارسلان ابراهیم‌زاده

مدیر اجرایی: رسول مافی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: ۱۳۹۶

قیمت: ۲۷۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۲۴۷-۹-۹

ISBN:978-600-96247-9-9

آدرس: تهران - بزرگراه شهید باقری - بین رسالت و فرجام - شماره ۷۸ تلفن: ۰۲۱۷۷۲۹۷۲۷۳ و ۰۲۱۷۷۲۹۹۵۹۹

site: www.sinapsycho.com Email: nashr@sinapsycho.com

کلیه حقوق قانونی و شرعی برای ناشر محفوظ است. تکثیر تمام یا قسمتی از این اثر به هر صورتی ممنوع است. نقل مطالب با ذکر مأخذ مانعی ندارد.

صفحه	فهرست مطالب
۱۳	مقدمه مؤلف
	فصل اول
۱۵	وجوه روش شناختی
	فصل دوم
۳۵	پرسشنامه‌های هالند (SDS)
	فصل سوم
۵۳	زمینه‌یابی رغبت حرفه‌ای کودر (KOIS)
	فصل چهارم
۶۹	سیاهه رغبت شغلی کانادایی
	فصل پنجم
۷۷	سیاهه‌ی رغبت اسرانیگ
	فصل ششم
۸۳	زمینه‌یابی رغبت شغلی - کرون
	فصل هفتم
۹۵	پردازش اطلاعات شناختی
	فصل هشتم
۱۱۱	مجموعه آزمون استعداد عمومی
	فصل نهم
۱۲۱	مجموعه آزمون روان‌شناختی استعدادهای شناختی
	فصل دهم
۱۴۱	دسته‌بندی کارت
	فصل یازدهم
۱۵۰	تاریخچه زندگی
	فصل دوازدهم
۱۶۹	توصیه‌نامه
	فصل سیزدهم
۱۷۷	شفاف‌سازی ارزش‌ها
	فصل چهاردهم
۱۹۳	غریبالگری توانمندی‌ها

	فصل پانزدهم
۲۰۷	تجزیه و تحلیل SWOT
	فصل شانزدهم
۲۲۳	مصاحبه
	فصل هفدهم
۲۳۷	شرح حال نویسی و خود وصفی
	فصل هجدهم
۲۵۱	خودسنجی مبتنی بر رایانه
	فصل نوزدهم
۲۶۵	روایت
	فصل بیستم
۲۷۵	رویدادهای مهم
	فصل بیست و یکم
۲۸۵	مشاهده
	فصل بیست و دوم
۲۹۷	پژوهش
	فصل بیست و سوم
۳۰۷	مطالعه‌ی موردی
	فصل بیست و چهارم
۳۲۱	گروه تمرکز
	فصل بیست و پنجم
۳۳۵	بحث گروهی
	فصل بیست و ششم
۳۵۰	راهنمایی و اطلاعات با کمک رایانه
	فصل بیست و هفتم
۳۶۷	بارش ذهنی در مشاوره
	فصل بیست و هشتم
۳۸۱	مشاوره‌ی تلفنی
	فصل بیست و نهم
۳۹۱	مشاوره‌ی چند فرهنگی

	فصل سی ام
۴۰۹	رسانه‌های جمعی در مشاوره
	فصل سی و یکم
۴۱۹	حل مسئله
	فصل سی و دوم
۴۲۳	تکنیک‌های تصمیم‌گیری
	فصل سی و سوم
۴۴۵	رشد و طرح‌ریزی مسیر شغلی
	فصل سی و چهارم
۴۵۹	مشاوره و کنش‌مایی در حوزه‌ی برنامه‌ی تحصیلی
	فصل سی و پنجم
۴۷۳	بازی واقعی
	فصل سی و ششم
۴۸۹	سابقه‌ی دانش‌آموز
	فصل سی و هفتم
۵۰۳	سناریو
	فصل سی و هشتم
۵۱۵	ایفای نقش
	فصل سی و نهم
۵۲۵	شبیه‌سازی
	فصل چهلم
۵۳۵	پروژه‌ی شخصی
	فصل چهل و یکم
۵۴۳	نیم‌رخ شغلی
	فصل چهل و دوم
۵۵۳	نمایشگاه آموزشی
	فصل چهل و سوم
۵۵۶	کلپ شغلی
	فصل چهل و چهارم
۵۷۷	سازمان‌دهی کنگره‌ها، کنفرانس‌ها و سمینارهای شغلی

اهمیت علوم و فن آوری های شناختی به دلیل جایگاه و تأثیر شگرف مستقیم و غیرمستقیم آن بر زندگی فردی و اجتماعی انسان ها به سرعت رو به افزایش است. این امر در میزان رشد فعالیت های پژوهشی - آموزشی همراه با توسعه ابزارها و کاربرد علوم و فن آوری های شناختی در کشورهای پیشرو و همچنین کشورمان، در سال های اخیر قابل مشاهده است. برای پیشرفت و بهره مندی از این حوزه، تسهیل و تسریع کسب و تولید علم روزآمد، همراه با توسعه و به کارگیری فن آوری های شناختی، متناسب با شرایط و نیازهای جامعه از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

مؤسسه تخصصیات علوم رفتاری - شناختی سینا با بیش از دو دهه ارائه خدمات علمی - پژوهشی در حوزه های مربوطه و به عنوان اولین طراح و تولید کننده تجهیزات آزمایشگاهی و بالینیکی روان شناسی و نرم افزارهای شناختی در ایران، همواره سعی در تحقق سه هدف خود، در شکوفایی این حیطه از دانش و توانمندی ایران عزیز داشته است.

اکنون در دهه سوم فعالیت، به امید ارائه هستی بخش، با ورود به حوزه نشر علوم رفتاری - شناختی درصدد پیمودن گامی دیگر در انجام وظیفه و رسالت خود در اعتلای این بخش از دانش، هستیم. همچون گذشته که با استفاده از راهنمایی های بی دریغ شما، در بهینه سازی و اصلاح کارها کوشیده ایم، اکنون نیز در انتظار یاری شما فرهیختگان، اساتید و دانشجویان گرامی برای بهتر پیدرسن این مسیر هستیم. افتخار نشر ذهن مایه های علمی شما در حوزه های مرتبط با شناخت و رفتار برای "انتشارات علوم رفتاری - شناختی سینا" موجب افتخار خواهد بود.

پیشگفتار مترجمین

راهنمایی شغلی با کار فرانک پارسونز پدر نهضت راهنمایی شغلی و حرفه‌ای آمریکا آغاز گردید. در بستن قبل از پارسونز گرچه فعالیت‌های پراکنده‌ای در زمینه‌ی راهنمایی به عمل می‌آمد ولی او توانست به آن فعالیت‌ها خصوصاً در رابطه با راهنمایی شغلی سازمان دهد. تلاش‌های او در زمینه‌ی جستجوی روش‌هایی برای کمک به جوانان بزه‌کار و نیز مهاجرین که با مشکلات شغلی مواجه بودند از اهمیت خاصی برخوردار است (شفیع‌آبادی، ۱۳۹۱: ص: ۳۲). بر طبق نظریه پارسونز در راهنمایی شغلی به فرد کمک می‌شود تا سه مرحله را پشت سر بگذارد:

اولین مرحله بررسی فرد و سنجش توانایی‌ها، استعداد، نگرش، پیشرفت، ارزش‌ها، شخصیت و مهارت‌های او می‌باشد. دومین مرحله، شناخت و فهرست کردن مشاغل را که می‌تواند در آن مشغول به کار شود.

سومین مرحله ایجاد هماهنگی بین فرد و شغل‌هایی که می‌تواند در آن وارد شود. (سمیعی، باغبان، عابدی و حسین‌نیا، ۱۳۹۱).

از آن زمان تاکنون نظریه‌پردازان متعددی تلاش کرده‌اند با مطرح ساختن نظریه‌های گوناگون راهی برای تبیین مسائل شغلی فراهم کنند و هر کدام سعی نموده‌اند ابزار خاصی در این زمینه فراهم نمایند.

یافتن شغل دارای مراحل رشد و سامان است و از انتخاب و تصمیم‌گیری شروع شده و به آمادگی و اشتغال و سازگاری مداوم منتهی می‌شود. افرادی می‌توانند به مراحل بالاتر وارد شوند که از مهارت‌های لازم برخوردار باشند و بتوانند شغل دل‌خواه خود را انتخاب کنند. افرادی که نتوانند شغل مناسبی انتخاب کنند گرفتار مشکلات متعددی می‌شوند و رضایت و سازگاری آنان کاهش می‌یابد که به نوبه خود زمینه را برای بروز مسائل حادث‌تر از مرحله بیکاری، بی‌تصمیمی، تعارض شغلی - خانوادگی، استرس کاری، مشکلات متعدد روانی و ... فراهم می‌سازد.

نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که بخش عمده‌ای از افرادی که نارضایتی شغلی دارند نتوانسته‌اند شغل مناسب خود را انتخاب کنند و ریشه بسیاری از تنش‌ها و نارضایتی‌ها فقدان انتخاب درست شغلی است. پژوهش‌ها نشان می‌دهد افرادی که از شغل خود رضایت دارند کمتر دچار سوانح شغلی می‌شوند، کمتر بیمار می‌شوند و رضایت زناشویی بالاتری دارند.

با توجه به آنچه اشاره شد و روند رو به افزایش جمعیت جوان در کشور و نرخ بالای بیکاری اهمیت و ضرورت انتخاب شغل درست با کمک ابزارهای مناسب عاملی مهم در پیشگیری از مشکلات آتی و بهبود کیفیت زندگی و بهره‌وری از استعدادهای مختلف است در ایران و طی

سال‌های اخیر با تمرکز بر مسائل شغلی چند کتاب در این زمینه چاپ شده است و باعث رشد این رشته نوپا شده‌اند. اغلب کتاب‌های موجود مطلوب بوده و توانسته به معرفی نظریه‌ها و مفاهیم مشاوره شغلی کمک کند. با این وجود کتاب حاضر از چند لحاظ با سایر کتاب‌ها متفاوت است. اول جمع‌آوری ابزارهای مشاوره شغلی در یک کتاب و تأکید بر آموزش ابزارها به صورت نظری و عملی و ارائه تمرین و مثال موردی برای هر کدام از ابزارهاست. دوم سبک نگارش آن به گونه‌ای است که خواننده می‌تواند بدون خواندن همه فصول فقط بر فصل خاصی که متناسب با نیاز اوست متمرکز شود. هر فصل کتاب دارای ساختار استاندارد است و بر آموزش یک ابزار خاص تأکید می‌کند. چهارم به جای اطاله کلام و توضیح زیاد درباره ابزارها به صورت جامع و کامل و مختصر به معرفی ابزارها می‌پردازد.

کتاب حاضر مستلزم ۴۴ فصل است که هر فصل به یک تکنیک و معرفی ابزار خاص مربوط می‌شود. این کتاب منبعی عالی برای شناسایی و استفاده از ابزارهای مشاوره شغلی است. کتاب شامل مثال‌های ارزشمند و تمرینات آموزنده‌ای برای علاقه‌مندان است که به آن‌ها کمک می‌کند تا مهارت‌های آموخته شده را به خوبی درک و در عمل پیاده کنند.

در ترجمه این اثر سعی شد تا جایی که امکان دارد ضمن حفظ چارچوب اصلی مطالب و مثال‌ها را ساده‌سازی کنیم. هدف از این کار، درک بهتر مطالب را به صورت دقیق و مطابق با محتوا و مراجعه به منابع مختلف برای تأیید ترجمه نبوده است. گرچه این کتاب برای مشاوران و متخصصان شغلی نوشته شده است با این وجود متخصصان روان‌شناسی، افراد متخصص در زمینه‌ی استخدام و کاریابی، دانشجویان رشته‌های مشاوره، کرافت، صنعتی و سازمانی و مشاوره نیز می‌توانند از این کتاب به عنوان ابزاری برای پیش‌برد کار خود استفاده کنند.

از آنجا که کتاب برای اولین بار در ایران ترجمه شده از خاندگان و متخصصان و اساتید بزرگ خواهشمند است با ارائه دیدگاه‌های ارزنده خود ما را در بهبود مطالب یاری کنند.

عدالت کریمیان

ایمان خاکسار

ارسلان ابراهیم‌زاده

مقدمه دکتر محمدرضا عابدی

مشاوره شغلی در آمریکا مدیون اقدامات فرانک پارسونز و در ایران مدیون تلاش‌های دکتر عبدالله شفیع‌آبادی استاد دانشگاه علامه طباطبایی است. اگرچه در سال‌های اخیر اقدامات دیگر پژوهشگران و اساتید منجر به توسعه و رشد مطلوب این رشته شده است. اگر کتاب‌های مشاوره شغلی در بازار ایران را ورق بزنیم، از بعد نظری کتاب‌های مفیدی هستند به نظر می‌رسد در این کتاب‌های اندک، عمده یافته‌های مشاوره شغلی آمده است که علاقه‌مندان به مشاوره شغلی را می‌تواند به بصیرتی مطلوب در مورد تعریف، حیطه‌های عمل، تاریخچه، نظریه‌ها، الگوها، سنجش و پژوهش در مشاوره شغلی برساند. تنها مشکلی که در این متون مشاهده می‌شود عمل‌گرایه است یعنی اگر یک مشاور شغلی بخواهد دست به عمل بزند از کجا باید شروع کند و چه فنون، روش‌هایی را به‌عنوان یک مشاور شغلی مبتدی محور کار خود قرار دهد؟

در پاسخ به این سؤالات اقداماتی در قبل انجام شده است: مثلاً پرسشنامه هالند در دهه هفتاد توسط اساتید گرامی خانم‌ها دکتر حسینیان و دکتر یزدی معرفی شد و کتاب معروف هالند که تحت عنوان «ریشه‌ها» نام داشت توسط ایشان ترجمه شد گامی بلند جهت توضیح یک نظریه و کاربردی کردن آن در حیطه مشاوره شغلی بود. پرسشنامه استرانگ در دهه هشتاد توسط همکار گرامی خانم حق‌شناسی در دانشگاه اصفهان معرفی شد و در حال حاضر نسخه کوتاه آن نیز که توسط همکار ارجمند آقای حسن صادقی تهیه شده است توسط مشاوران استفاده می‌شود. در کتاب مشاوره شغلی کاکس که با دو ترجمه یکی توسط همکار گرامی جناب آقای دکتر نظری و همکارانشان و دیگری توسط خانم دکتر یوسفی و این‌جانب منتشر شده است الگوهای مشاوره شغلی و سنجش در مشاوره شغلی با نگاهی عمل‌گرا ارائه شده است. در کتاب طرح‌ریزی درمان در مشاوره حرفه‌ای که توسط همکار گرامی جناب آقای دکتر زارع بهرام‌آبادی و استاد گرامی جناب آقای دکتر شفیع‌آبادی ترجمه شده است روند عملی مشاوره شغلی به تصویر کشیده شده است. در دهه شصت کتاب مشاوره حرفه‌ای، اثران معلم توسط همکار گرامی خانم دکتر طحیه زندی پور منتشر شد در این کتاب فنون عملی زیادی که می‌تواند بسیار پرکاربرد باشد معرفی شده است. در کتاب راهنمایی و مشاوره شغلی و نظریه‌های انتخاب شغل استاد شفیع‌آبادی علاوه بر تشریح نظری مفاهیم مشاوره شغلی نکات بسیار مطلوب عملی فراوانی وجود دارد. در کتاب نظریه‌های مشاوره مسیر شغلی همکار گرامی خانم دکتر سمیعی و همکاران برای اجرای عملی برخی نظریه‌ها رهنمودهای مطلوبی آمده است.

مشاهدات و تجربیات محدود این‌جانب نشان می‌دهد با این مطالب و کتاب‌های مطلوب خود کارآمدی دانشجویان جهت انجام مشاوره شغلی در سطح مطلوبی قرار ندارد؛ بنابراین لازم

است طرحی نو در ارائه مطالب مشاوره شغلی رقم بخورد. با این وجود کتاب حاضر روشی نو برای ارائه مطالب انتخاب کرده است. تأکید کتاب بر اقدام عملی است ولی سعی کرده است در هر فصل یک اقدام عملی جداگانه را معرفی کند. ترجمه کتاب مدت زیادی طول کشید و در ترجمه دقت مطلوبی بکاربرده شد. به نظر می‌رسد متن کتاب سلیس و روان بوده و در ضمن پابندی به متن اصلی حفظ شده است. این جانب ضمن تبریک به همکاران گرامی خانم‌ها کریمیان و خاکسار و آقای ابراهیم‌زاده خواندن کتاب را به دانشجویان علاقه‌مند به مشاوره شغلی توصیه می‌کنم کتاب می‌تواند تا حدی احساس کفایت در این کار را افزایش دهد. امید است تورق کتاب توسط همکاران و خواندن کتاب توسط دانشجویان در ارائه الگوی مطلوب فعالیت‌ها عملی در مشاوره شغلی در کشورمان مؤثر باشد.

دکتر محمد رضا عابدی

استاد مشاوره دانشگاه اصفهان

تابستان ۱۳۹۶

میهای جیگانو، موسسه‌ی علوم آموزشی، بخارست

هدف این مجموعه از روش‌ها و تکنیک‌های مورد استفاده در مشاوره‌ی مسیر شغلی، آشنایی با ابزارهای ارائه اطلاعات مشاوره و راهنمایی است. چنین کاری علاوه بر معرفی چهارچوب قانونی، اهداف و وظایف مشاوران، مجموعه قوانین اخلاقی و استانداردهای کیفی در راهنمایی، فناوری ارتباطات و اطلاعات در مشاوره‌ی مسیر شغلی، ویژگی‌های مشاوره‌ی بزرگسالان، ارزیابی مشاوران و افراد وابسته به مشاوره، قابلیت‌های اصلی کارورزان، مشاوره به‌عنوان آموزش و ... سنگ بنای بلوغ حرفه‌ای در زمینه‌ی مشاوره است.

انتظار می‌رود مشاوران مسیر شغلی با مطالعه‌ی این کتاب، بتوانند:

- با روش‌ها و تکنیک‌هایی که در اختصاصی بودن کارشان مناسب است آشنا شده و در غولات مربوط به مراجع و مشکلاتی که ایشان بعدها با آن‌ها مواجه می‌شوند، مکفی باشد.

- ابزارهای مشاوران را با آگاهی کامل و با مقایسه، انتخاب کنند به‌گونه‌ای که در شناسایی رغبت‌ها و استعدادها و ویژگی‌های شخصیتی و ... مراجعان و همچنین در اجرا و تفسیر نتایج، تسهیل در تصمیم‌گیری مراجعان در زمینه‌ی مسیر شغلی، حمایت از ایجاد یک طرح توسعه‌ی مسیر شغلی، کمک در درک دنیای کار و روابط اقتصادی و اجتماعی، تشویق یک شروع موفقیت‌آمیز در زندگی شغلی و اجتماعی به ایشان کمک کند.

- ویژگی‌ها و محدودیت‌های مشاوره‌ی شغلی و ابزار راهنمایی را شناسایی کند؛

- به شکلی حرفه‌ای، اخلاقی و کیفی به بررسی ارزیابی و تفسیر مورد نیاز در موقعیت‌های مشاوره‌ی خاص بکوشد.

رویکردهای اروپایی در زمینه‌ی یادگیری مادام‌العمر بر اهمیت خدمات راهنمایی و مشاوره در فرایند "تسهیل دستیابی به آموزش و ارائه‌ی آموزش پیوسته" و همچنین حمایت از ورود جوانان و بزرگسالان به زندگی اجتماعی و حرفه‌ای تأکید دارد. در این راستا، ایجاد فرهنگ گفت‌وگو، شفاف و جامع^۱ که منتج به تقویت و پیشرفت مراجعه‌کنندگان و کارکنان می‌گردد، ضروری به نظر می‌رسد. در عین حال، این خدمات بایستی به شکلی متقاعدکننده و پیوسته ارائه گردد تا بدین‌صورت همه‌ی افراد فرصت یادگیری و آموزش در طول زندگی و بهره‌گیری از

فرصت‌های برابر در بازار کار را داشته باشند (بایستی به گروه‌هایی که در معرض تهدید محرومیت‌های شغلی و اجتماعی هستند، توجه خاصی شود) و در بهبود سبک زندگی به ایشان کمک گردد.

در حین انتخاب روش‌ها و تکنیک‌های مورد استفاده در این مجموعه، موضوعات زیر را مدنظر داشتیم:

ارزش عملی روش یا تکنیک مورد استفاده در زمینه‌ی مشاوره؛ پایه‌ی منطقی، مستدل و نظری آن‌ها بر اساس تحقیقات تجربی دقیق و منظم؛ وجود استانداردهای سازگار با وضعیت اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی جمعیت مورد نظر یا احتمال سازگاری آسان این ابزار با الگوهای رایج در کشورمان؛ کاربرد آسان و نتایج سریع و قابل درک برای مراجع و مشاور؛ درجه‌ی گستردگی و شیوع روش یا تکنیک در مشاوره‌ی مسیر شغلی در کشورمان و در سطح بین‌المللی؛ تنوع منابع اطلاعات و دسترسی مستقیم به منابع.

در عین حال، در فرایند انتخاب، ویژگی‌هایی زیر نیز مدنظر قرار گرفت:

رأی حداکثری یا توافق گروه مؤلفین و همکاران نزدیکشان؛ نتیجه‌ی رأی‌گیری میان مشاوران در ارتباط با ارزیابی که آن‌ها در عمل بکار می‌گرفتند یا جهت استفاده درخواست می‌دادند؛ در انتخاب ابزار، ملاحظات عملی زیر از اهمیت خاصی برخوردارند:

تطبیق ابزار یا نیاز مراجعان به خدمات مشاوره و نوع خاص مشکلات ایشان؛ تسلط کامل بر همه‌ی وجوه روش‌شناختی و تکنیکی مورد نیاز جهت مدیریت ابزارها، امتیازدهی و تفسیر نتایج؛ آشنایی با محیط اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی مراجعان و همچنین دیگر ویژگی‌های آن‌ها از جمله جنسیت، آموزش، محل سکونت و ...؛ آگاهی از بافتی که ابزار مورد نظر برای استفاده از آن ایجادشده قبل از تصمیم‌گیری برای کاربرد آن؛ جامعیت ساختار کلی، تأییدات آماری، در دسترس بودن استانداردها و مقیاس‌های امتیازبندی؛ تا به حد این وسیله اطلاعات مورد نیاز در رشد مسیر شغلی را در اختیار مراجعان قرار می‌دهد.

مهم‌ترین سؤالاتی که مشاوران در هنگام تصمیم‌گیری درباره‌ی تهیه، انتخاب یا استفاده از آزمون‌ها باید مدنظر قرار دهند، عبارت‌اند از:

- هدف اصلی این آزمون‌ها چیست؟ آن‌ها به ارزیابی چه موضوعاتی می‌پردازند؟
- گروه‌های هدف آن‌ها کیست؟
- جهت ارزشیابی، چه نوع وظایف / مواردی بکار گرفته شده است؟
- آیا آزمون دارای دستورالعمل دستی است یا کتابچه راهنمای کاربر برای نمره‌گذاری دارد؟
- آیا در این آزمون‌ها، معیارهای امتیازبندی و استانداردهایی برای ارزیابی گنجانده شده است؟

• آیا استفاده از این آزمون‌ها آسان است و تفسیر نتایج برای افراد ذینفع، قابل‌درک و شفاف است؟

• آیا در مورد پایایی و روایی آزمون‌ها، اطلاعاتی وجود دارند؟

• آیا تمهیداتی در مورد قانون کپی کردن صورت گرفته است؟ هزینه‌ها به چه صورت هستند؟

• مؤلفین این آزمون‌ها چه کسانی هستند؟

موضوع بعدی به سازمان‌دهی، طبقه‌بندی و رده‌بندی مدل‌ها و تکنیک‌های مورد استفاده در مشاوره‌ی مسیر شغلی مرتبط است. می‌توان گفت که شاخص‌ها، معیارها و اهداف مختلفی ممکن است در این فرایند مورد استفاده قرار گیرد.

مشاوران - در فعالیت روزانه‌ی خود - سبک‌کاری خاصی دارند که بر اساس اولویت‌های آن‌ها در رابطه با روش‌ها و تکنیک‌ها شکل می‌گیرد؛ از سوی دیگر بایستی تکنیک‌ها و روش‌هایی را به کار گیرند که با مشکلات و مسائل مراجعه‌کنندگان در ارتباط باشد.

در کل، منابع اطلاعاتی / تهیه‌ی ابزار / پرسشنامه‌ها^۱ / آزمون‌ها و ... که در مشاوره‌ی مسیر شغلی مورد استفاده قرار می‌گیرد، عبارت‌اند از:

• مطالب تخصصی مختلف منتشرشده درباره ابزارهای بررسی روانی؛

• نشریات (روزنامه، کتاب‌ها و دیگر منابع موجود در اینترنت)؛

• تحقیقات دانش‌مندان برای تحقیقات تجربی استفاده می‌شود؛

• تهیه مستقیم منبع به صورت یک‌پارچه (از طریق سازمان‌های حرفه‌ای، کتابخانه‌ها

و مشاوران)؛

• تهیه‌ی ابزار اصلی و حق ترجمه، اختلاس، نمونه‌گیری دوباره و استفاده

(توسط مؤسسات و دانشگاه‌ها) با بودجه‌ی شخصی یا از طریق پروژه‌ها و برنامه‌های مختلف؛

• توضیح ابزار اصلی در سطح ملی به‌عنوان نتیجه‌ی فعالیت‌های پژوهشی

انجام‌شده در مؤسسات و دانشگاه‌ها.

بایستی به این موضوع اشاره گردد که استفاده از ابزارهای روان‌شناختی بدون اجازه‌ی

مؤلفین یا ناشرین ممنوع است. دسترسی به این ابزارها از طریق خرید حق آن‌ها جهت بهره‌گیری و اقتباس و مطابق با قوانین و تمهیدات انجمن‌های حرفه‌ای در این زمینه اعطا خواهد شد.

علاوه بر این قانون، تعدادی اصول اخلاقی وجود دارد که به استفاده تخصصی از روش‌ها و فنون ویژه مشاوره مسیر شغلی و رفتار مشاوران مربوط است. مجموعه‌ی حاضر، کتاب راهنمای روش‌شناختی در مشاوره‌ی مسیر شغلی با رویکردی سیستماتیک و علمی در این زمینه است. امیدواریم که این کتاب، ابزاری مفید برای دانشجویان مشاوره، استادانی که این رشته را تدریس می‌کنند و همچنین افرادی باشد که در زمینه‌های آموزشی، استخدام، کار جوانان، اجرای قانون، مراقبت‌های بهداشتی و ... مشغول به فعالیت‌اند و به‌عنوان مشاوران شغلی، مشاوران مدرسه، مشاوران راهنمای شغلی و آموزشی، مسئولین استخدام و ... شناخته‌شده‌اند.

www.ketab.ir